

2014 • 21 №

НОЯБРЬ

ХЫПАР

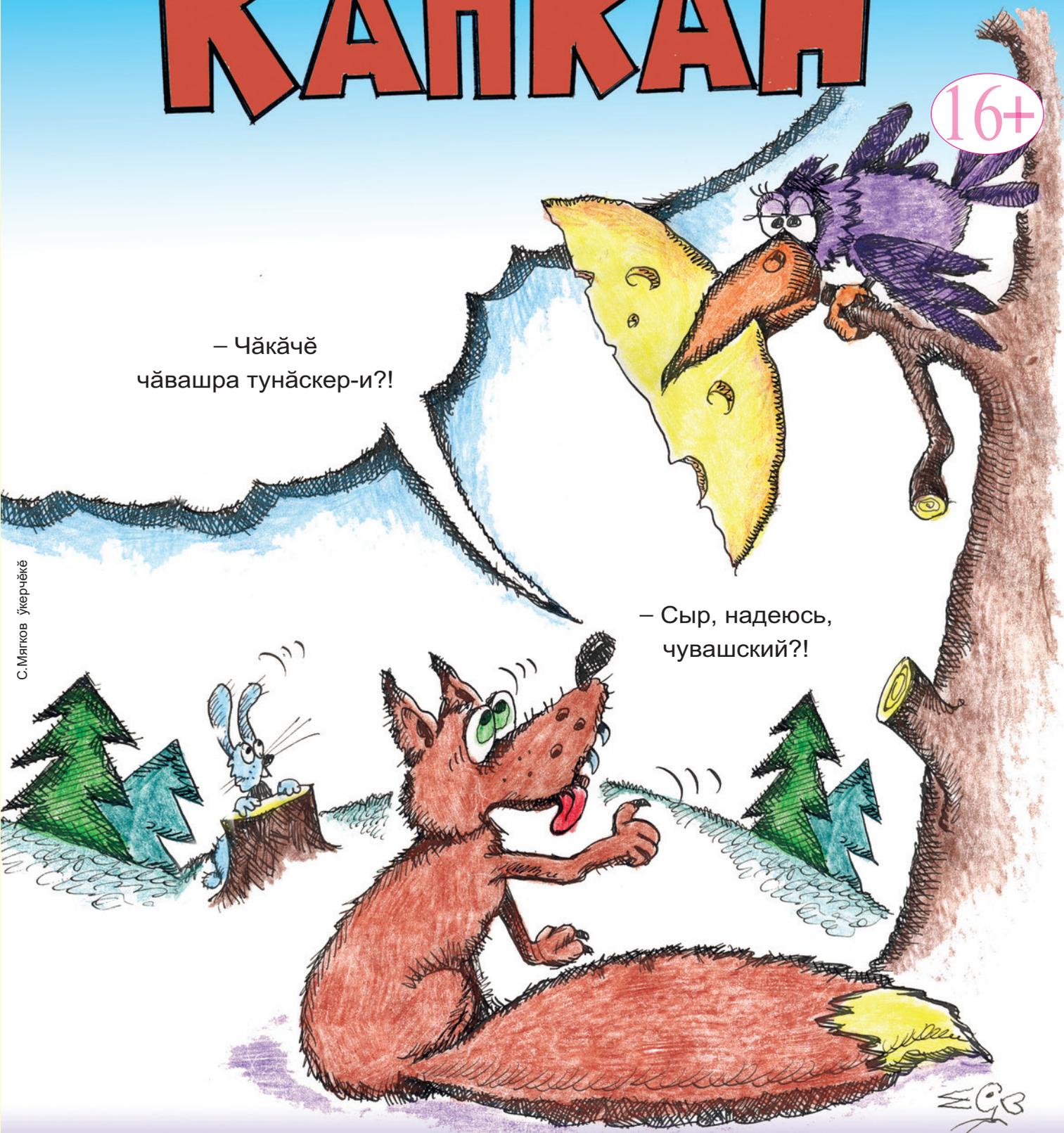
КАПКАН

16+

– Чăкăчĕ
чăвашра тунăскер-и?!

– Сыр, надеюсь,
чувашский?!

С.Мягков уйерчĕкĕ

ΣGB

КАПКАН

Сатирапа кулаш журналё

1925 сулхи пуш уйахён

16-мёшёнче тухма пусланя

21 (1621)№

ноябрь

Учредительсем – Чăваш Республикин
Информаци политикин тата массăлла
коммуникацисен министерстви,
Чăваш Республикин Информаци
политикин тата массăлла
коммуникацисен министрствин
«Хыпар» Издательство сурчĕ» Чăваш
Республикин хай тытамла учрежденийĕ

**Директор-тĕп редактор –
В.В. ТУРКАЙ**

**Редактор – Н.П. Петров
Художник – С.Б.Мягков
Калăплавçă –
Е.А.Трофимова**

Журнала почта уйрăмёсенче,
«Чăваш пичет»
тата «Советская Чувашия» киоскёсенче,
редакцире султалăкелĕх сырантарасçĕ

Федерацин сыхăну,
информаци технологийёсен
тата массăлла коммуникацисен
тытамёнчи тĕрĕслев служби
2013 сулхи раштавĕн 12-мёшёнче
ПИ ТУ 21-00308 номерпе
регистрациленĕ.

Индекс – 24608

Пичете алă пуснă: 10.11.2014

Пичетленĕ: 17.11.2014

Хут формачĕ 60x84/8

Усл.п.л. 1,5

Тираж 1425 экз.

Заказ К-2226

Ыйтмалли телефонсем:
56-09-31, 56-00-67, 62-50-06.

Редакципе издатель адресĕ:

428019, Шупашкар хули,

Иван Яковлев пр., 13.

факс: (8352) 62-50-06, 28-83-70

www.hypar.ru

e-mail: atal-volga@mail.ru

Журнала «Хыпар» Издательство
сурчĕ» АУ техника центрĕнче
калăпланă,
«Чăваш Ен» ИПК» ПУП
типографийĕнче пичетленĕ.

Ал сырăвёсене рецензимесçĕ, тавăрса
памасçĕ. Журналĕн юрăхсăр
экземплярёсем тĕл пулсан издательство
типографине пĕлтермелле.

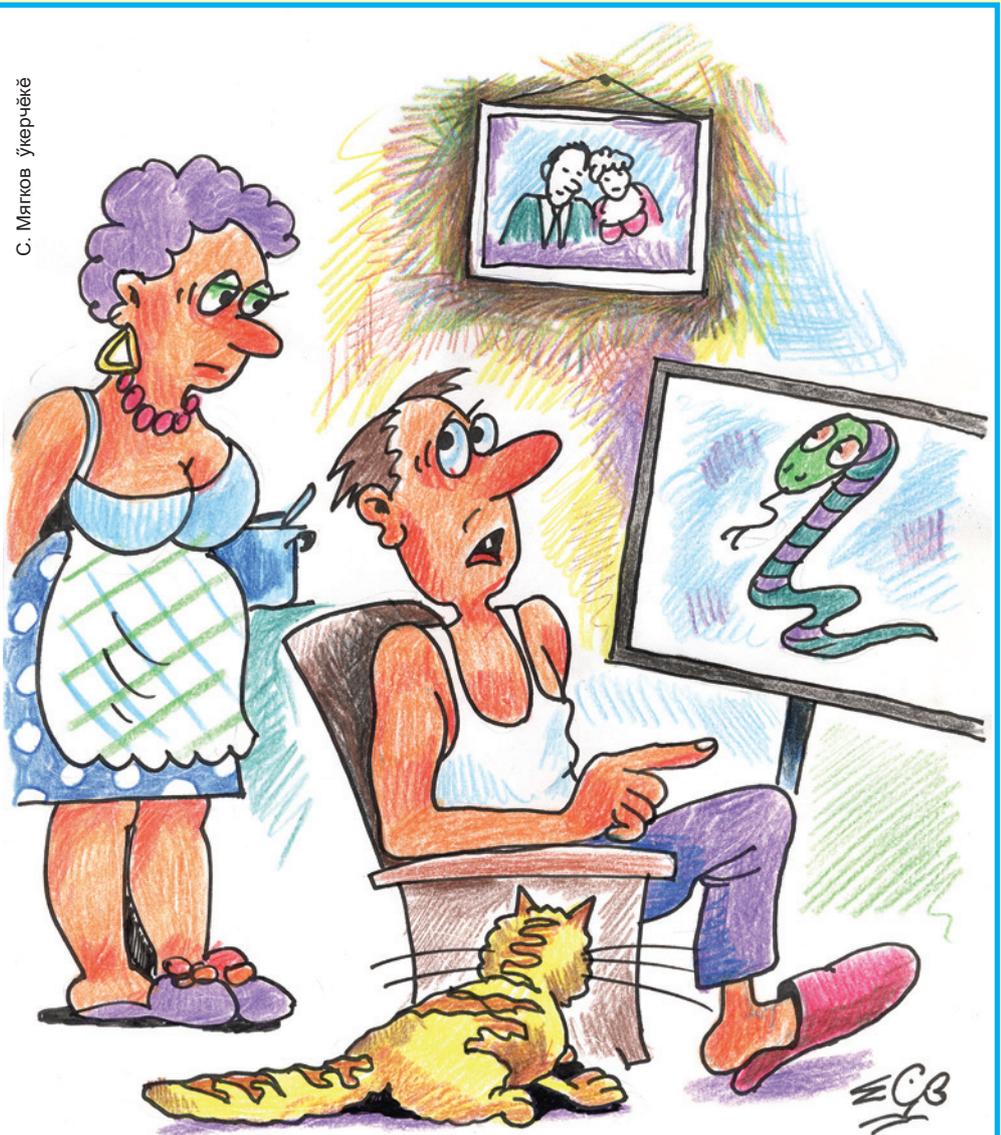
Кунти материалсене «Капканран» илнине
асанмасăр тепĕр хут усă курма юрамасть.

Манăн кил – манăн крепость

Патшалăх думин депутатĕ Игорь Лебедев сĕнĕ саккун проектне хатĕрленĕ текен сас-хура тухрĕ. «Манăн кил – манăн крепость», – акă епле концепцие тĕпе хурса хатĕрленĕ сав проекта. Асаннă документ чăн-чăнах вăя кĕрес тĕк мĕн пуласса хăвăрах тавсăратăр пулĕ. Кермен суртсене кĕриччен кĕменни аванрах – кил хуşi пашалтан кĕрслетtersен те нимёнле явап тытас сук. Тепĕр тесен, проект авторёсене аңланма пулат: ку чухнехи саккунсем хурахсене хирĕç тăракансене хўтĕлесене ситереймесçĕ. Савна пула ним айăпсăр сынсеннех суд тенкелĕ сине ларма тивет.

Н.СУЙМАНОВ

С. Мягков ўкерчĕкĕ

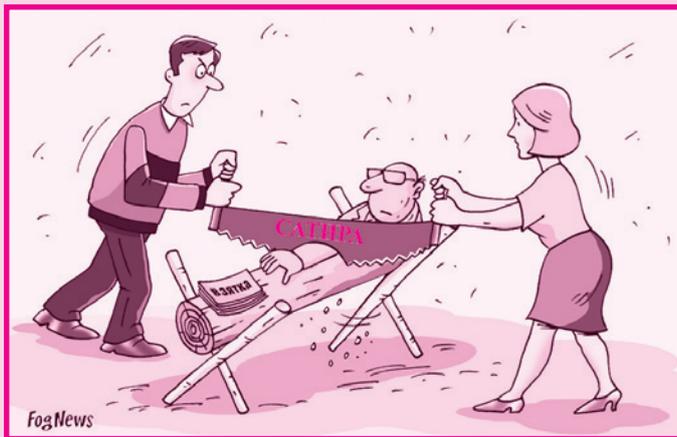
– Кăвакарчăнăм, куратăн-и, санăн аннў телеэкран сичне...

– Дорогая, смотри, твою маму по телеку показывают...

Ҷынна Валли шайтӣк чабсан

Ҷенё Шупашкарти 35 Ҷулти хёрарам упашкине чатма пултарайман. Пурлаха пайлас килменнипе уйаралма та васкаман. «Вилнё – ёҶе пётнё, эткерлөх йалтах мана юлать», – вёҶсе килнё пуҶёнче шухаш. Машарё Ҷине алё Ҷёклемепултараймасса аван анланнё. Тата инкекшён аناه айаплама пултарасси те харатнё. Усал шухашне пурнаҶа кёртме Интернет урла Ҷын вёлерекене шырама пуҶланё. Йывар «Ҷёклемепулашакана 2 пин евро тўлемешантарнё. Чунчёререн курайман Ҷынна леш тёнчене асатма пулашакана тупнах. Саваннё хёрарам аناه Ҷийёнчех 10 пин тенкё парса хавхалантарнё, упашкинсанўкерчёкне катартнё. «Юлашки укҶипе кайран таталапар», – тенё вал. АрҶын хура ёҶне «тунине» Ҷирёплетсен хёрарам чаштар-чаштар хут укҶасем туртса каларнё та... йёрке хуралҶисен аллине Ҷакланнё.

Капканё вара упашки пулашнине лекнё. АрҶын Интернет урла арёмепе Ҷыхану тытнё иккен. Урэх ятпа пулнаран машарё ултава анкарса илеймен, савансах чунне уҶса каласнё. Упашкине курайманнине, унран хапма тарашнине пытарман вал. Унтан Ҷине тарсах Ҷын вёлерекен тупса пама тархасланё, лайах тўлессине пёлтернё. Арёмён варттан шухашне пёлнёскер хытах шикленнё. Лешё шўтлеменнине кура йёрке хуралҶисенчен пулашу йитнё. Сакуна пасакана Ҷенё Шупашкар хула сучё 5,5 Ҷуллаха ирёкрен хатарма йышаннё.

FogNews

ҶемҶе пукан нуши

Муркаш районёнчи Ярапайкасси ял тарэхён пуҶлаҳён тивёҶне туса пыма Петрова (хушаматне улаштарнё) ваҳатлаха канананна-ха. Анчах ҶемҶе пукан аناه самантрах улаштарнё. Ҷынсене пулашас, алё тасас выранне шанман пар Ҷине лартса яма хатланнё.

2012 Ҷулта строительство фирмипе хваттер туянма килешў тунё вал. Саванасла лару-тарура унан уҶсине хваттер черетёнче танё Ҷемьене тыттарнё.

Ир саванакан каҶхине йёнё тенён хёпёрту нумая пыман. Хайхи хваттер пуранма юрэхсар-мён, санитарипе гигиена нормисене тивёҶстермест. Ҷитменнине Ҷемьешён ытла та пёчёк. Унтанпа икё Ҷул иртсе те Ҷенё выранё куҶайман вёсем. Халё те хайсен Ҷуртёнчех хёсёнсе пуранаҶё. Хайсене шанман пар Ҷине лартса янине анланса илнё Ҷемье право органёсенчен пулашу йитнё.

– ПуҶлаха ларнэранпа Ҷак чир ҶыпаҶрё.
– Это у меня с тех пор, как я стал директором.

Д. Бандура
ўкерчёкё

Кукяр алай пуҶлаҳ

КаҶалхи Ҷу уйаҳёнче Иванованё (хушаматне улаштарнё) Ҷёмёрлери почта уйрамне ертсе пымананна. Хёрарамшан Ҷакё качакана купаста пахчине кёртсе янананнах туйаннё. Тўрех хананна йаилине тытаннё. Ҷынсем коммуналла пулашушан тўлекен тата тавар туяннашан почтанё кёрекен укҶана кунсерен 3-шер пин тенкё кёсийине чикнё. Кёске хушара почта уйрамне пыҶак такак катартнё. Суд аناه 2 Ҷуллаха условнай майпа айапланё.

П. АЛА

Каплах манаҗланма кирлѐ-ши?

А.Плеханов Укерчѐкѐ

Паянхи пурнăҗра ҫынсем намăсланма пăрахни сисѐнет. Яш-кѐрѐм хăюлăхѐ ҫѐпре хушнă чуста пек чаш-кăрса хăпаратъ юлашки вăхăтра. Сапăр чăваш хѐрѐ-арѐ ай чăрсăрланса пыратъ. Ёлѐкхи саманара хѐрсем чѐркуҗси таран кѐпепе акăш ташланăн йăкăштатса, ярăна-ярăна ҫўренѐ тѐк халѐ купарчана кăшт хуплакан кѐпе-юбка тăхăннипех ҫырлахаҫҫѐ. Ҷитменнине вăл та пулин касăклă-кѐсѐклѐ. Ҷакна ахаль тум мар – чѐнў-йыхрав темелле-ши? Мана курмасăр ан иртѐр тени-ши? Арҫынсен вара аҫта кайса кѐмелле тет? Витѐр курăнакан тумлă хѐрпе хире-хирѐҫ тăнă чухне мѐнле шухăш ҫуралатъ-ши вѐсен? Хуравѐ каламасăрах паллă: каччă куҫѐ чи малтан хитре кѐлеткене куратъ. Йăпатмăшпа пăлхатмăш ҫавăрттарассăн пѐр харăссăн каччăн чунѐ мѐн курасси куҫ кѐрет. Каччă-терѐш хай сисмесѐрех хѐрсене икѐ ушкăна уйратъ: пѐри – качча илме, тепри – пѐр каслăха саванма. Ку чăнлăха нимѐнпе те сиреймѐн. Е халăх калашле, намăса вăрманна кайса ҫулҫă айне чикме ҫук. Пурри куҫа курăнатех.

Кăкăрне ҫурри таран уҫса ҫўрекен хѐрсем те пайтах. «Чару ҫук – ҫўречѐр!» – тесе алă сулар-и. Анчах кирек хăш халăхăн хайѐн аслă йăли-йѐрки пулнă. Халѐ те пур. Халăх ас-хакăлѐ чарусăра та тѐнче кулли тума памасть. Пирѐн, чăвашсен, ку тѐлѐшпе ҫирѐп йѐрке пулнă. Чăваш хѐрарăмѐ нихăҫан та ҫара ўтне ют арҫынна кăтартман. Унпа хальхи пек манаҗланман, мухтанман та. Вăл илемлѐх палли те пулман. Кăкăр пирки халăх

асанче пушшех те ҫирѐпрех аңлантару упранатъ: «Пѐчѐк ача араскалѐ амăшѐн кăкăрѐнчен килет». Эппин, хѐрарăм кăкăрѐ пѐчѐк ачашăн чѐрѐлѐх кўрекен саваплă вырăн – курнăҗлану хатѐрѐ мар.

Каччăсене тăмран туман ҫав, тулли кăкăрлă хѐрсене куҫ хывсан та арăм тума сапăррисене суйлаҫҫѐ. Хѐрсем, асра тытăр: ҫара кăкăр хушшинче телей кайăкѐ упранатъ. Ҷаванпа аңа ҫын куҫѐ умне кăларма ан тăрăшăр. Телейсѐр ан юлăр.

Н. СУЙМАНОВ

Ҷар комиссариатѐнче

Салтака кайма ҫул ҫитнѐ ҫамрăксене ҫар комиссариатне чѐнтернѐ. Тухтăрсем вѐсен сывлăхне тѐрѐслѐҫѐ.

Акă йѐкѐтсем черетленсе пўлѐмрен-пўлѐме ҫўрѐҫҫѐ. Пѐрне – салтака юрăхлă, теприне юрăхсăр тесе палăртаҫҫѐ. Черет Ваҫука ҫитет. Хайхискер пўлѐме кѐрет.

– «Икѐ мулкача хăвалатъ» тенине мѐнле аңланмалла? – ыйтатъ психотерапевт.

– Иккѐшне те хăлхаран икѐ алăпа харăссăн тытни, – хуравлатъ пулас салтак.

Тухтăр каччă ҫине пѐрре тѐлѐнсе, тепре иккѐленсе пăхатъ. Ас-тăнѐ арпашăнмасть-ши тет пулас. Ҷапах та тепѐр ыйту паратъ:

– Епле майпа? Капкăна ҫаклатайсан-и?

– Ҷук, автомашинăпа хăваласан. Фарăпа ҫутатсан кѐске хўресем тараймаҫҫѐ, ун-кун пăркаланаймаҫҫѐ.

Ваҫук кѐҫех пўлѐмрен тухатъ. Аллинчи хучѐ ҫинче – «Хѐсмете кайма юрăхлă» текен паллă.

– Товарищ генерал, в новом уставе буквально все поставлено с ног на голову.

В. ШИЛОВ

«Ывӑлӑм, ан хӑвар кунта!»

Ёмерёпех фермӑра дояркӑра ёслерё Тарье аппа. Упӑшки ҫамрӑклах пурнӑҫран уйрӑлса кайнине пула икё ывӑльне пёчченех ҫитёнтөрчё вӑл. Вёсене те пёчкеренех ёҫе хӑнӑхтарчё. Ёҫчен, маттур ӱсрёҫ пӑхаттирсем. Амӑшне ҫурт хӑпартма та пулӑшрёҫ. Тенкё ҫумне тенкё хушса кирпёч ҫурт ҫёклерё хёрарӑм. Паллах, ҫамӑл пулмарё ӑна. Мӑшӑрё ҫукран вӑл е ку ыйтӑва ачисемпе татса пачё. Вёсем ҫумра пулни савӑнтарчё ӑна. Пёччен мар-ҫке, юратнӑ тёпренчёкёсем юнашар.

Ҫулсем иртнёҫемён ачисем пёрин хыҫҫӑн тепри тӑван «йӑваран» вёҫсе тухса кайрёҫ. Амӑшё яла таврӑнма ыйтсан та киле килмерёҫ, иккёшё те хуларах ырнаҫрёҫ. «Мён ёҫлетпёр-ха ялта? – терёҫ вёсем. – Сана пӑхнишён патшалӑх пире уҫса памасть-ҫке. Халё вӑй-хал пур чухне пёччен те пурӑнатӑн. Пысӑк ёҫсене тума пулӑшатпӑр, килсех ҫӱретпёр. Малашне вара – курӑпӑр». Ҫавнашкӑл лӑплантарчёҫ ывӑлёсем амӑшне кашни килмессерен. Лешё ачисен лару-тӑрӑвне ӑнланса: «Ҫапла, колхоз та пётрё. Ёҫ те ҫук», – текелерё. Хӑйён чунё вара вӑркарё, пӑшӑрханчё. Кил-ҫурчё малашне пушӑ ларасран шикленчё.

Терёсех канӑҫсӑрланнӑ ватӑ ҫын чёри. Фермӑра чылай ҫул ёҫлени ватлӑхра аса илтерме пуҫларё. Ара, ураган резина атӑ хывман-ҫке вӑл вӑхӑтра. Ҫавна май ура сыпписем самаях ыратрёҫ кинемейён. Ҫапах та кил-тёрёшри ёҫсене пурнӑҫлама пӑрахмарё вӑл. Ачисем хуларан килессе кётсен тумалли ёҫ вӑраха тӑсӑласса ӑнкарчё. Ёҫлемесёр пурӑнма хӑнӑхманскер ҫёр улмине те пёчченех кӑларчё. Ял-йыш пахчара

тӑрӑшнӑ вӑхӑтра епле-ха пӱртре ыртӑн? Чун чӑтмасть.

Кӑларнӑ ҫёр улмине пёчченех суйларё. Миххе икшер витре ярса ӑна тёп сакайне йӑтрё. Ӱсём палӑрмасть пулсан та кӑмӑлпах вӑй хучё кинемей. Ахальтен мар халӑхра: «Йышпа – ёҫлеме, пёччен хур тукмакё ҫиме аван», – теҫҫё.

Ҫёр улмине кӑларса пётерсен тепёр куннех аптрарё Тарье аппа, ыраӑнпах ыртрё. Ури ҫине пачах пусаймарё вӑл. Ҫавна май апат ҫиме те тӑраймарё. Юрать, кӱршё-аршӑ каҫса пӑхкаларё ӑна. Чунё тухиччен ачисене курса юлас тёллевпе шӑнкӑравлама шут тытрё. Аслӑ ывӑлё Элекҫей ураҫ хулана командировкӑна кайнӑ иккен. Кинёпе сӑмахларё ватӑ. ыраҫла калаҫма ҫамӑл мар ӑна. Ҫавӑнпа мён калассине калаймарё, чунне лӑплантараймарё. «Мёнле пурӑнатӑр? Ачасем еплерех?», – тенипех ҫырлахрё. Кинё, хулара ҫитённёскер, чӑвашла пёлмест. Тарье аппа вара ыраҫла чухлаймасть. Ҫавӑнпа яланах ывӑлёпе калаҫаканчё. Ку хутёнче унпа сӑмахласси пулмарё.

Тепёр ывӑльне Микулая шӑнкӑравларё. Вёсем – ҫемийпех хӑнара. Ҫапах мён калассине пёлтерчё ӑна амӑшё. Лешё ыраҫнах ҫитме шантарчё.

Микулай килне ҫитсен кун пирки арӑмёпе канашларё. Амӑшне хёл каҫма хӑйсем патне хулана илсе килме шухӑшларё. Лешё вара яхӑнне те ямарё. «Икё пӱлёмлё хваттерте хамӑра та тӑвӑр. Епле пурӑнӑпӑр? Илсе килетён пулсан эпё ачисемпе хваттер тара тытса пурӑнӑп, – терё ҫиллессён. – Кӱршё ялта ваттисен ҫурчё уҫӑлнӑ. Кайса яр ҫавӑнта. Унта сывлӑхне

тёрёслесе тӑма медсестра та пур». Микулай арӑмне хирёҫлеме пӑхрё. Анчах хёрарӑм хӑйён шухӑшёнчен иртмерё, упӑшкине ҫав-ҫавах ваттисен ҫурчё пирки ӑнлантарчё. Юлашкинчен арҫын ҫак шухӑшпа лӑпланчё.

Маларах шантарнӑ пек ывӑлё амӑшё патне тепёр кунах ҫитеймерё. Ӑна ваттисен ҫуртне ырнаҫтарас тёлёшпе унта-кунта ҫӱрерё. Ёҫе пурнӑҫласан тӑван ялне вёҫтерсе ҫитрё.

Хулана хӑй патне илсе каятӑп тесе йӑпатрё амӑшне, пуҫтарӑнма хушрё. Хальччен ниҫта тухса курманскерён чунё кил-ҫурчёшён пӑшӑрханчё. Кинемей йёри-тавра пӑхса ҫаврӑнчё. Кашни япали, сётел-пуканё ҫывӑх уншӑн. Кил карти алӑкне ҫарапа питёрнё май куҫёнчен куҫсуль шӑпартатрё. «Ҫуркуннеччен чипер тӑр, килём-ҫуртӑм», – пӑшӑлтатрё Тарье аппа. Микулай сисиччен куҫсульне шӑлчё, чунне хытарчё.

Ывӑлё хӑйне ваттисен ҫуртне хӑварасса тёлёкре те тёлленмен вӑл. Ҫамӑл машина ҫак ҫурт умне чарӑнса нах нимён те ӑнланмарё. Тёпренчёкне ҫине-ҫинех ыйту пачё. Лешё чёнменнине кура чёри ыра мара сисрё. Шалалла иртнё май хӑй пек ватӑ ҫынсене курсан вара ӑнланчё. «Ывӑлӑм, ан хӑвар мана кунта, – тархасларё вӑл. – Тӑван ялаҫ кайса яр. Килтех чун тухтӑрччё».

Амӑшён сасси арҫын хӑлхинчен кайма пёлмерё. Ҫав вӑхӑтрах арӑмён сӑмахёсене те аса илчё вӑл. Пӱлём варринче пёр вӑхӑт ним чёнмесёр тӑнӑ хыҫҫӑн алӑк еннелле утрё. Амӑшёпе сыв пуллашмасӑрах урамалла вирхёнчё...

Валентина ПЕТРОВА

Халәха мән кирлә

Пәлетәр-и, пурнаҗ лайәхлантәр тесен халәха икә улшәну кирлә. Пәрремеш, сәршывра коррупци шәрши-марши те ан пултәр! Иккәмеш, пәчәк такапах кирек мәнле саккуна та сирме май килтәр!

Депутатсем мандатсәр юлнә

Правительство сурчә умәнче иккән каласса тәраҗсә.

– Сак кунсенче депутатсенчен сурри ытла мандатсәр юлнә тет.

– Ан калас! Мән сәлтавпа!

– Ара, унчченхи ларура депутатсем «Еҗ уксин чи пәчәк виҗипе (МРОТпа) пәр уйәх пурәнари-и?» текен йышәну тунә имеш.

– Вара?

– Ну, киле ситсен арәмәсем вәсене депутат прависәр хәварнә.

С. Мягков ўкерчәкә

– Атте, эпә «О» саспалли кәларма вәрентәм!

– Папа, смотри, я уже научилась букву «О» выпускать.

Ситәнәт

– Иван Петрович, санән ывәлу еплерех ситәнәт? – ыйтат пәри пәлешәнчен.

– Ўсет... Паклаттарат кәна. Пәчәк чухне пирус тәпә пуҗтаратчә те вәрттән туртатчә. Халә уҗәнах «Бонд» мәкәрлантарат.

– Ку шакәрчана мәншән халәччен те мана кәтартман?
– Почему от меня скрывали эту чудесную погремушку?

Хаклав

Шкул ачисем йышпа театра каяҗсә, спектакль пәхаҗсә.

– Ачасем, сире театрта мән киләшрә? – ыйтат вәрентекен спектакль вәсленсен.

– Буфетри кукаль, – тет пәри.

– Шәккәлат, – тавәрәт тепри.

– Иванова картлашка сінчен ўкни, – хуһса хурат виҗсәмеш.

Сул уҗә

Вәтам шкул вәренсе пәтернине чаплән пәллә тунә хыҗсән икә хәр киле кайма тухнә.

– Сул уҗә – аттестат аләра. Анюк, эсә аҗсталла сул тытасшән? – ыйтат пәри.

– Качча каятәп.

Пурәнма вәренмелле

Шкул коридорә. Кану вәхәтәнче хәрачасем пәр ушкәна пухәнса тәнә та пәрне-пәри вәрттәнләхәсене уҗә-уҗә параҗсә.

– Хәрарәмән сүҗсә вәрәм, әсә кәске тенә әлөк. Халә пачах та апла мар, – тет пәри.

– Мәншән апла шутлатән? – ыйтаҗсә тантәшәсем.

– Пирән күршәри Элис аппа яланах кәске юбкәпа сүрет, әсә вара – сап-сутә. Ун хыҗсән каччәсем сиччән-саккәрән сүрессә. Суйламаләх та пур.

– Акә камран пурәнма вәренмелле! – теҗсә пухәннисем.

Сук, ёсме сәлтав пултәр тесе мар, мәшәрлә пурәнма тытәннәнранпа сирём пилёк сул ситнине сываҳ тәвансемпе сәтел хушшинче пәрле ларса кәтсе илес тесе сурт тулли хәна пухнә паян Арслановсем. Ара, Арслан ывәлө Ермипе Цветковсен чечек пек Лисукә чөрөк ёмөр пәр сәвартан пурәнасәсә, ача-пәча үстерәсә. Ерми тете ялта сирәпләнсе ситнә йәла-йөркене пәсни халиччен пулман. Анкарти хысәнчи вәлтренпе хупах-куршанак таврашне те сүлсатасатсах тәрәть, ял пусләхәсем килсе ятласса кәтсе лармасть.

Такам та әмсанмалла Арслановсен сәмьеллә пурнәсәне. Эппин Ерми Арсланов паян сәмсе пукан сәнче тивәслипе саркаланать. Пурте саламла сәсә телейлө мәшәра. Уйрәмах сурт пусәне мухта сәсә. Ырә сәмахсәне әстан кәна тупса ситерәсә-ши? Пәри тепринчен ирттерме, әшәран та әшә, хакләран та хаклә, сумләран та сумлә сәмахсем тупма тәрәшәть. Итлесе ларакан кил хуши пәр ёсмесәрех үсәрәлме, пурәнса ирттернә кунсемпе сүлсәне хәве хупнә ка сәран пусласа паянхи уяв таранах аса илме пусларә...

Ака хәйән ёмөрәнче пәрремөш хут хәрпе юнашар ыртать Ерми. Сирём пиллөке ситсе пыракан арсын хәйне мәнлерех туйни каламаса сәрах паллә. Лисук та вунсиччәре мар: шәпах кәсәрхи ка сә вәтәр сүл тултәрәть иккен. Вәл та сәк таранччен пусарса та пытарса тәнә туйәмне тек чараймарә курәнәть: ал-ура шәнәрә сәне ләнчәрах ячә. Кун пек чухне мән пуласси паллә ёнтә. Пуласси пулнә хысәян вара чәтса тәраймарә:

– Йәксәк эсә! – терә анчах кәна хәртән арәм пулса тәнә Чечек хәрә, – вәтәр сүл упрәнә пурләха, тасаләха вәтәр сәккунтра пәтертән, сук турән.

АСАМЛА САМАХ

Каламарә сәв, пәшалтан пенә пекех кәрәслеттерчә. Ерми хәлхи сүмәнчех кәрлерә халиччен илтмен сәк сәмах. Әна вәл тав сәмахә ырәнне хурсах йышәнчә, сәвәнпа та арәмне хәй сүмне тата хытәрах пәчәртәрә, хәстерчә, сүпәсәрчә. Халиччен ку сәмаха әна никам та каламан, юратса качча илнә арәмәнччен пусласа илтрә, сәвәнпа та әна юратупа сыхәннә тав сәмахә ырәннех хурса йышәнчә. Малашне вара сәв сәмах хәлхаран каймарә темелле. Арәмә әна кун ка сә ми сә хут каланине шутламан сәсә. Паянхи уявра та питә илтесшәнччә әна алләри «туй каччи». Темән тухмарә-ха Лисук сәварәнччен. Ун ырәнне чөрөк ёмөр пәрле пурәнса илтмен, илтесе те ёмәтленмен, кәтмен сәмах илтрә. Лисук упәшки ларакан пукан хысәне пырса тәчә, пәр аллипе әна мәйәнччен ыталарә, тепринпе чәпарланнә сүсәне ачашшән сәтәркаларә те пәртән-пәр сәмах каларә:

– Ылтәнәм!

Халә кәна ка сәрәлса тәнә арсын пу сә ләштәрах кайрә. Ку сәсем хәсәнчәс, чәрку сәси сәнчи аллисем чәтреме тытәнчәс, кәвакарса кайнә тути мәк-мәк турә те сәмса айәнче

чаләш йөр пулса тәсәлчә. Пурте сәхәрленсе үкрәсә, пәр харәсах ура сәне тәчәсә. Телее, сәк самантра Лисук хәй мәнле пысәк йәнәш туса хунине әнланса илчә, айкинерех пәрәнса, пурте илтмелле янратрә:

– Йәксәк!

Сәк асамлә сәмаха сәсә кәтнә пек тепәр самантран арсыннән ку сәсем у сәлса сәвракаланчәсә, чаләш йөр пек ыртнә кәвак тути әшә куләпа сәсәме пусларә.

– Йәксәк эсә! – шанчәкләрах пултәр тесе тепре янратрә Лисук.

– Ма аплах ятлан-ха, Лисук? – илтәнчә унтан та кунтан.

– Ара, курса тәрәтәр вәт: сыннәр вилсе пырать. Пәртак тән парас, вәратас терәм. Куратәр: усси пулчә.

Хәнасем пәр-пәрин сәне пәхса илнипех сүрләхрәсә, сәмах хушакан-тәвакан пулмарә. Уяв хуши унчченхи пекех йәл куләпа сәсәме ларни пурне те сәвәнтарчә. Эппин, сәмах-юмах валли сәлтав та сук.

Юрла-юрлах саланчә тәванпәтен. Хәве хупнә ка сәри пек иккән сәсә юлсан Лисук упәшки умне пырса тәчә.

– Хәратсах пәрахрән. Вәлеретән вәт. Тәнна сүхатрән.

– Ара, ху мана халиччен каламан сәмах каларән та, сәвәнтах ку сә хуралса килчә, сывләш пүләнчә. Элле кәшт чәре те чарәнса тәнә-ха. Усалран усал сәмах пулчә вәл маншән.

– Хәнәхатән. Паянтан сана сәв сәмахпа сәсә чәнетәп, – упәшкин кәле түймисәне вәсәртме пусларә арәм. – Леш сәмахне манәпәр.

– Сук-сук, тепәр чухне әна та манса ан кай. Вәл мана туй ка сәне аса илтерет.

– Киләшетәп. Атя, йәксәк, манпа, – сывәрмалли пүләм ёнелле утрә Лисук...

А.САВЕЛЬЕВ-САС

Эпир – тулай чăвашĕсем – Чăваш Республикене хамăрăн иккĕмĕш тăван çĕршыв ыраңне хуратпăр. Çакна пула унта сайра хутра пулсан та çитсе курма тăрăшатпăр, тăван халăхăн культурипе тачăн паллашма ĕмĕтленетпĕр. Чăваш Енри сывлăш та, çут çанталăк та чăвашла пек туйăнать. Ыраңта пурăнакан чăвашсенчен чылайăшĕ хайсен шĕкĕр хулине «Чябаксар» теççĕ, эпир апа хисеплесе «Шупашкар» тетпĕр. «Чябаксар» тени тăрăхланă пек е чăваш хайне хисеплемесĕр калаçнă пек илтĕнет пирĕншĕн. Мĕншĕн тесен кунта чăн Чăвашлăх пурăнмалла пек. Çĕр планета çинчи пĕртен-пĕр çĕр-çке вăл тĕнчери чăвашсемшĕн! Кунта чăваш чĕлхи янăравлан янăрамалла, çак çĕр çинче чăваш культурин, сăмахлăхĕн çалкуçĕсем иксĕлми тапса тăмалла. Çавна пула Чăваш тăрăхне çитсе курма ĕмĕтленмен чăваш тĕнчере çук та пуль.

Эпир те икĕ юлташ кăçалхи октябрьте ирпе Пушкăрт Республикинчен тухса каçпа Чăваш Республикене çитсе ўкрĕмĕр. Тĕттĕмленчĕ. Кĕрхи вĕтĕ сума çунине пула тавралăха курса пулмасть. Çакан пек çанталăкра ху аста пынине сул хĕр-ринчи сул паллисенчен сĕç тавçăрса илеетĕн. Пушкăрт тата Тутар республикисем витĕр пынă чухне сул хĕр-ринчи ялхула, сырмасен ячĕсене пушкăртлатутарла тата ыраçла сырса пĕлтеретчĕ пулсан, Чăваш Енре ыраçла сĕç сырни курăна пуçларĕ. Чăваш сăмахĕсем сул хĕрринчи банерсем çинче те, сул паллисем çинче те курăнмарĕç. Çакă питĕ тĕлĕнтерчĕ. Эпир, тулай чăвашĕсем, Чăваш Енре тухса тăракан чăвашла хаçат-журнал тăрăх кунти ялхула ячĕсене чăвашла сĕç пĕлетпĕр, ыраçла ячĕсене пĕлместпĕр. Çакна пула ыраçла сĕç

– У вас есть право воздействовать на общество.
– Лучше я по башке дам!

«Телейлĕ сул!» е Тулай чăвашĕсем уçнă

палăртнă ятсене вуланипе хамăр аста пынине тўрех тавçăрса та илеймерĕмĕр...

«Козловка», «Красноармейское» тенине куртăмăр. Козловкăсем, Красноармейкисем ытти регионсенче те нумай ĕнтĕ. Çавна пула пире Чăваш Ене çитсе кĕнине тавçăрса илме питĕ йывăр пулчĕ. Чăваш çĕрĕпе пынине тăруках сисмерĕмĕр. Сул хĕрринчи пĕчĕкçĕ ялсен ячĕсене те ыраçла сĕç сырнă: «Ишаки», «Цивильск» тени хыçра юлчĕ. Кĕç «Кугеси» тени курăнса кайрĕ. «Кукаси» пек илтĕнет. Чăвашла ятне курмарăмăр, анчах хамăр Кўкеçе çитнине апа нумай пултартăмăр. «Ырă сунса кĕтетпĕр!», «Телейлĕ сул!»— тени те куç тĕлне ниçта та лекмерĕ. Эпир, Пушкăртстанра пурăнакан чăвашсем, пирĕн республикара пушкăртла: «Хаерле юл!», «Рэхим итегез!»— тесе сулсем хĕрринче те,

тĕрлĕ учрежденисен алăкĕсен умĕнче те, çав шутра ыраçла чăваш ялĕсенче те, таташах сырнине курма хăнăхнăран кунта та сапла чăвашла – республикари патшалăх чĕлхипе – сыраççĕ пуль тенĕччĕ. Сырмаççĕ иккен! Мĕншĕнни пирĕншĕн палла мар.

– Чăваш республикинче Чĕлхе саккунĕ çук-шим? Пур тăк ĕçлемест-шим? – текелетпĕр тĕлĕннипе.

Кўкеçре чарăнтăмăр та апат-çимĕç лавкки патне пытăмăр. Алăкĕ çинче каллех «Апат-çимĕç» тесе чăвашла сырни çук. Пушкăрт Республикинчи магазинсем çинче таçтанах курăнмалла «Азык-тулек» тесе сырнине курма хăнăхнăран пире каллех чăвашла сырманни тĕлĕнтерчĕ. Тата кулянтарчĕ. Лавккари сутуçсем пирĕнпе чăвашла калаçманни е пĕлмене пени тĕлĕнтерчĕ те, тарăхтарчĕ те. Тавар туянмасăрах алă сулса тухса

кайрәмәр. Юрә-ха, урамри җынсем пирәнпе чиперех чавашла каласрәҗ. Җакә җеҗ чуна кәшт ләплантарчә.

Пушкәртстанри лавккасем җине те, учрежденисен алакәсем җине те ёҗ режимне ырасла та, пушкәртла та җырасрәҗ. Ун пек пулмасан учрежденисен ертүҗисене явап тыттарасрәҗ, хәҗат-журналта критиклесрәҗ, штрафлаҗсрәҗ. Җавна пула пурте Чәлхе саккунне пәсма хәрасрәҗ, магазин алакәсем җине пушкәртла та җырасрәҗ. Пушкәрт республикинчи вулавәшсен алакәсем җине «Китапхана», аптекасен алакәсем җине «Дарыухана», столовойнче «Ашхана» тесе җырнине җеҗ куратән. «Вход», «Выход» сәмахсене тата ыттисене пушкәртла кусарса

Пушкәртстанра урам ячәсене пур җерте те ырасла тата пушкәртла җырасрәҗ. «Улица Мира» кунта «Тыныслык урамы», «Улица Школьная» – «Мектеб урамы» тата ытти те. Пёр сәмахпа, Пушкәртстанра ху пушкәрт җерә җинче пурәннине, утса е машинәпа пынине пур җерте те куратән, туютән. Җул хәрринчи банерсем җине те кунта нумай чухне пушкәртла җырасрәҗ. Җакна эпир тахсанах хәнәхнә. Куншән никам та вәчәхмест, никам та никама җиленмест. Чәлхе саккунне пәхәнмаллине пурте әнланатпәр. Чаваш Енре те җапла пуль тенәччә. Кунта та чаваш чәлхи хәйне, Пушкәрти пушкәрт чәл-хи пек, ирәклен туютә тенәччә. Анчах республикән Чәлхе саккунне кунта питех пәхәнмасрәҗ

Хальхинче кун уярччә, тавраләха сәнаса пыма лайәхчә. Чаваш җершывән шәкәр хули те, ытти ялә-хули те, уйә-хирә те питә тирпейлә, таса пулни куҗа иләртет, чавашсем җапла илемлә пурәнма юратни савантарать. Анчах каллех трассапа ху чаваш җерә-пе пынине сисместән, курмастән. Юханшыв, ял-хула ячәсене чавашла җырманни, районсен чиккисенче чавашла «Телейлә җул!», «Ырә сунса кәтетпәр!» тесе сунманни кәмәла пәсрә. Пире – инҗетрен хәнана килнә чавашсене – тәван халәхән республикин чиккинче тәван чәлхепе телейлә җул сунни пулмарә.

Җырава вәҗленә май җакна калас килет. Чаваш Енре пурәнакансем республикәри учрежденисемпе урамсенчи, җулсем җинчи тәрлә атрибутикәна чавашла җырманнине хәнәхнә пулас. Җакән пирки ик-виҗ җынпа сәмах тапратсан вәсем пире: «Җагла ёнтә, җапла, анчах мән тәвайәнха», – тесе каласрәҗ. Анчах республика хәнисене җакә тәләнтерет, Чаваш Республикинче чаваш чәлхипе кирлә пек уса курманни кулянтарать.

«Капкән» – чаваш халәхән юратнә журналә, пурнәҗри җитменләхсене пәтерес тесе ёҗлекен хисеплә те авторитетлә журнал. Пирән тәрәхра әна пурте юратса вуласрәҗ. Җавәнпа җак җырава пичетлессе, вулакан патне җиттерессе, җырура кәтартнә җитменләхсене пәтерессе шанатпәр. Халә җыраса кәтартнә «тәләнтермәшсене» Чаваш җерәнче малашне курас марччә. Җагла пултәр! Чәлхе саккунә малашне Чаваш Республикинче те Тутарстанпа Пушкәртстанри пек, инҗетри Уэльсри (Великобритани) пек тухәҗлә ёҗлетәр! Сире шанса:

А.РУСАКОВ, В.ЕРОХИН,
Пушкәрт Республики

тенине курмарәмәр, «тәләнтермәшсем» җинчен

җырнине те. Ку сәмахсем чавашла та кусарәнаҗсәҗ-җе!

Эпир тепәр кун Шупашкарта пултәмәр. Каллех чавашла җырни пирән куҗ умне лекмерә. Транспорт чарәнәвәсен ячәсене чавашла та җырни савантарчә-ха.

иккен! Җакә республикәна пыраса кәнә-кәменех паләрать, тәлән-терет.

Сәмах май каласан, Раҗсейре кәна мар, ытти нумай җершывра та җул паллисене тата ытти атрибутикәна патшаләх чәлхипе тата ыраinti халәх чәлхипе паләртасси тахсанах йәлана кәнә. Сәмахран, Аслә Британире. Унта вунә җул каярах пулнәччә те Лондонран тепәр Кардифф ятлә хулана – Уельс автономийән тәп хулине – автобуса кайрәмәр. Уельсра акәлчан чәлхипе пәрле ыраinti халәх чәлхипе те уса кураҗсәҗ. Җавна пула җул паллисем җине тата тәрлә ытти пәлтерәве акәлчанла тата ыраinti халәх чәлхипе җырначчә.

Икә кунтан эпир Шупашкартан килелле тухрәмәр.

Йышәну пүлёмәнче.
В приемной.

А.Плеханов
Укерчәкә

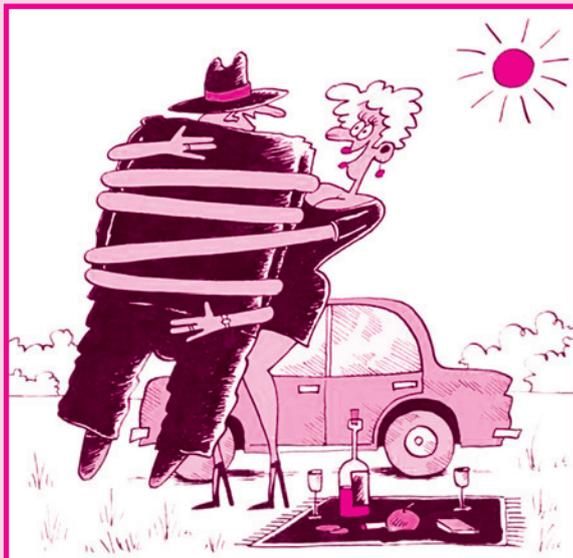
Николай ТЕВЕТКЕЛ

Юлташла тәрәхласа, сәмах майын шүтлесе

Альбина Юрату сәвәси

«Юратура Альбина
тәләнмелле шерпет», –
темесәр халь май килмә, –
яш-көрәм хәпәртет.
Вәлах ав экологи
епле юхәннине,
Прогресән вак-төвекә
епле аптранине
усса парать хәюллән
чәваш пичетәнче.
«Капла тәк йәмсәр юлән!» –
юнать пире тәнче.
Анчах юратура сәс
Альбина вай шырать.
Вулакансем кураçсә:
«Вәл... чәнласах сырать!»
«Хәш чух ытла та йүсә
Юратәвә», – тесе
мәкәртатать кәтүсә
Хәш-чух кичемленсе.
Ҙиет те тутлә пәләм
ун сәввине вулать.
Унтан туртать вәл чәләм,
йүсә тәтәм сәс юлать.
Тем мар кәтүсә сәмахә,
вәл хай те вәкәр мар.

Эх, юрату сәтмахә!
Вәл кәмрәк мар, кәвар.
Анчах кәтүсә те өссәр
паянхи кун. Әста
ун кәтөвә? Ял төссәр
кәтүсәр пурнәспа.
Пәр-пәр өне иртсәссән
пушаннә урампа
«Тавах турра!» – теесчә
сәкленнә кәмәлпа.
Сәвах та куç усмасәр
Альбина сәввине
вулатпәр пуç усмасәр –
пултмастпәр-ха виле.
Ун сәввисен асамә
хускатнине пула
пусланчә чун асапә –
кашни шырать улах.
Тем төрлө инке-арәм
ухват йәтса чупать.
Сән-пит сәсет уяррән,
яш-көрәм ал сүпать.
Пәр сәмахпа калас тәк,
Альбина – шоумен.
Эй, ташләр ләстәк-ластәк!
Ан пурәнәр түрмен!

Ҙуран утни – усәллә

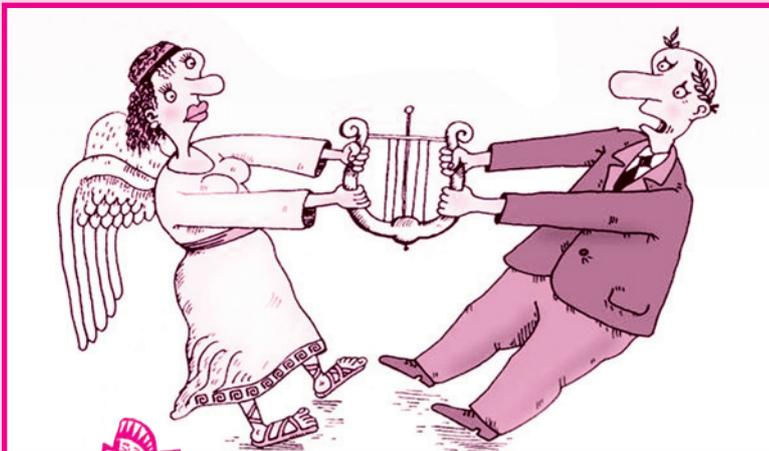
Шүт мар

Тәп хулари Гладков урамәнче
республикән онкологи больници вырнаснә.
Пәрре сәпла хуняма сывләхне унта төрөс-
леттерме тиврә. Аран утаканскере урапа
сине лартрәмәр. «Мәншән лифт өслә-
мест?» тесе тәпчәсен шурә халатлә пәр
хәрарәм: «Эпә лифтер мар!» – тесе хучә.
Тарәхсах каларө өнтә. Ҙуран хәпарәр,
сывләхшән ку шутсәр лайәх теесшән пулчә
ахәр. Хамәршәнах тәрәшрө вәт. Эпир, ай-
вансем, тав тума та әс ситереймерәмәр.

Элөк районәнчи Кураккассинче
пурәнакансене Питөшкассинчи пәтәмөш-
ле практика врачән офисә сүмне сирөп-
летнөччә. «Ҙуран утни этем организмө-
шән калама сук сиплә» тәнө өнтә сывләх
хуралән өсчәненөсем. Анчах сүннисем,
тав сәмахә калас вырәнне, сәхав сүрма,
үпкелешсе каласма тытәннә. «Пирәншән
Элөк чылай сывәхрах» имөш. Вәт юраса
пәтер чәкәлтәш кәмәллә сүнсенә! «Кураккассин-
че пурәнакансене Элөкә сүреме юрать», –
тесе ирөк пама тивнө вара.

Анланмассә теприсем хәйсөмшән чун-
тан тәрәшнине.

Г. СТЕПАНОВ

Тухман ҫын тухсан тӑман пулатъ теҫӕ. Анчах асар-писер ҫанталӑк ҫур кунӕпе те ҫыхӑнӑ пулӕ – шӑнкӑрч тӑманӕ теҫӕ ӑна халӑхра. Пӕлтӕр вӑл ҫапла шӑп ака уйӑхӕн пӕрремӕшӕнче «шӑтлерӕ...»

Ҫула чиперех тухрӑмӑр-ха. Ҫав кун манӑн пассажирсене Чӕмпӕре лӕсмеллечӕ. Пӕчӕк автобус, шалта хӑтлӑ та ӑшӑ. Малта икӕ ларкӑч, унта икӕ ҫамрӑк вырнаҫрӕ.

Акӑ яшсем вӕренӑ пирки каласма пусларӕҫ. Пӕри, чакӑр куҫли, тухтӑр пулма хатӕрленет иккен. Ҫул тӑршшӕпе тенӕ пекех вӑл уҫа тӑлесе вӕренме кӕни, экзамен тытнӑ чухне кама мӕнле хӑналама тивни пирки пуплесе пычӕ. Ашшӕпе амӑшӕ тулӑх пурӑнаҫӕ те уҫа-тенкӕ енӕпе аптӑрасах каймаҫӕ имӕш, пӕртен пӕр ывӑлне пурнӑҫ ҫулӕ ҫине кӑларасшӑн тапаҫланаҫӕ.

– Тухтӑр пулас тесен кунӕн-ҫӕрӕн пусӑрӑнса ларса вӕренмелле-ҫке, этем кӕлеткине урлӑ-пирлӕ тенӕ пек тишкермелле, тӕрлӕ чир сӑлтавне тупса палӑртмалла пек, – терӕм элӕ ҫул ҫинчен куҫ илмесӕр.

– Ялта аттене Сула Микишӕ тесе витлеҫӕ. Тем каласан та элӕ шурӑ халат тӑхӑнса ҫӑреме ҫуралнӑ. Ытти-хытти тарама. Экзамен тытас умӕн алла кӕнеке илетӕп-ха. Ара, хӑвӑрах тавҫӑрса илме тивӕҫ – уҫа тӑлесе кӕнӕ те, мӕн-ма ҫав териех мекӕрленмелле? – тӑрре тухрӕ Сула Микишӕн ачаш ывӑлӕ.

Ҫул ҫинче ӑна-кӑна тимлӕ асӑрхаса, тинкерсе пӑхса пымалла та, ҫавна май икӕ хӑлхана тӑратсах тенӕ пек ҫамрӑксен пуплевне пӕр чӕнмесӕр итлесе вӑхӑта ирттертӕм.

Тепӕр яшӕ те аслӑ школа ҫӑрӕт иккӕн, вӑл вара алла юрист дипломне илме шухӑш тытнӑ. Унӑн та ашшӕ-амӑшӕ нушаллӑ пурӑнаҫӕ – ӕне, сысна, икӕ вӑкӑр усраҫӕ. Ҫавна май кӕр енне уҫи-тенки самаях пухӑнать тет. Вӑхӑта ҫамрӑксем хаваслӑ, тулли пурнӑҫпа ирттерме тӑрӑшнине вӕсем ахӑлтатса пыниех

ҫирӕплетет. Хӑйсене ирӕклӕ тытаҫӕ, эрне варринчех авӑ яла кайма тухнӑ. Ҫанӑ тавӑрсах, ҫӕр ҫывӑрмасӑр тенӕ пек ӑс пухмалла та – мӕн тӑвӑн...

Пытармасӑр каласан, манӑн хурине те, шуррине те сахал мар курнӑскерӕн ҫамӑлттайла каласса, ихӕрсе пыракан ҫамрӑксене ятласа илмеллечӕ. Анчах усси ҫур пуслӑх

УҪҪУНА АН ШАН, ӐСНА ШАН

Чӑн пулни

та пулас ҫуккине сиссе ҫӑвара шыв сыпнӑ пекех пытӑм. «Сӑмах пине ҫитрӕ» тенӕ евӕр вӕсем пакӑлтатса ывӑнчӕҫ. Мухтанма хамӑн черет ҫитнине тавҫӑрса илтӕм.

– Пытармасӑр калатӑп: хам та машина ҫӑретме тар тӑксах вӕренмен. Кунта кӑткӑсси ним те ҫук самолет мар-ҫке. Унталла-кунталла руль пӑркалама пӕл, кирлӕ чухне тормоза пус – ӕҫӕ те пӕтнӕ.

Яшсем, тем сиснӕ евӕр, малалла вӑйлӑрах тинкерсе пыма тытӑнчӕҫ, куҫӕсенче шиклӑх туйӑмӕ палӑрчӕ.

– Вӕренме виҫтӑватӑ каҫ ҫӑрӕрӕм-и, ҫук-и, автошкул хуҫипе пӑшӑлтатса илтӕм те – кирлӕ документ кӕсьене кӕрсе выртрӕ. Уҫа – пысӑк вӑй!

Тӕл-тӕл ҫула йӕркеллӕ юсаса тухман, хурҫӑ ута тӕрӕс тытса пыма йывӑр, мур илесшӕ, тытамак тытнӑ евӕр силлет. Пӑрлак вырӑн та тупӑнкалатъ – ака

уйӑхне кӕтӕмӕр мар-и!

– Ан шикленӕр, – тетӕп паттӑрланнӑ пек пулса. – Йӑванса кайсан та ҫул айккинетле кӑна сикетпӕр, мӕн сехӕрленсе ӑкрӕр?

Хӕрсе кайнӑ «урхамаха» сивӕтме тесе ҫул хӕррине чарӑнтӑм. Хам, машинӑна юсанӑ пек пулса, унта-кунта ҫӑраҫсипе шаккаса ҫӑретӕп.

Акӑ ҫак ҫамрӑксемех юсавсӑр машинӑпа ҫула тухнӑшӑн мана пӑскӑртма тытӑнчӕҫ! Йӕркеллӕ вӕренмесӕрех автошкултан документ илнӕшӕн те сӑмах лекрӕ. Хам ҫав-ҫавах вырӑнтан тапранмарӑм-ха.

Унччен те пулмарӕ, икӕ яш алӑка яриех усрӕҫ те кутамкисене ҫурӑм хыҫне уртса ҫул хӕррипе малалла лӑпӑстатрӕҫ. «Ку ӑнман шоферпа инҫех каяймӑн», тенине лайӑхах илтсе юлтӑм.

Ячӕшӕн кӑштах кӕтсе тӑнӑ хыҫҫӑн машинӑна тапратса каллех ҫула тухрӑмӑр, пӕртак кайсан лешсене хӑваласа ҫитрӕмӕр. Тем пекех ӑкӕтлерӕм те, «паян кулӑш кунӕ, ҫавна май шӑтлесе илтӕмӕр, айӑп ан тӑвӑр» тесе калани те пулӑшмарӕ. Ҫуран утни шанчӑкӑлӑрах терӕҫ пулӕ. Те ӑс кӕрӕ ҫавсене малашне – пӕлме хӕн. Тем пекехчӕ.

Кун ҫинчен мана Уртем Петӕрӕн кӕҫӕн ывӑлӕ юптарса пачӕ.

Г.ФЕДOTOB

– Не волнуйся, дорогая, еще пару студентов, и куплю я тебе машину.

Лидия САРИНЕ

КАМАКАНА ЧЫШКАЛАНИ

Урамра икё юлташ тёл пулчёс. Пёри аллине бинтланя.

– Салам, аллуна мён турән? – юлташё сине ыйтуллән пәхрө пёри.

– Пирус пар-ха, туртса ярам. Аля ыратать.

Арсынсем пирус мākарлантарчёс.

– Кампа сәпәсрән-ха? Хунямупа мар-и?

– Сук, мёскер эсё? Эпё аяна чёнме те хәратяп.

Хаяр вāl ытлашши.

– Арāmупа сәпәснā эппин?

– Каларән та. Арāма хальччен пурнепе те тёкёнмен. Вāl манән – авторитет.

– Интереслө, мён сиксе тухрө?

– Сәпәсрām.

– Кампа?

– Кāмакапа.

– Кāмакине астан тупрән? Газ кёртнө хысқан кāмакасене пāсса пётрчёс.

– Мунча кāмаки пур, манса ан кай. Кāмакасәр пурнāс сук.

– Кāмака мён айāпа кёчө вара?

– Ан та кала-ха, кāмакана ним айāпсәр «күрентертём» вёт хәрарāmсене пулах. Халө хамāнах юсама тивет ёнтө.

– Мён, каллех сана тапәнчөс-им?

– Тапәнчөс сав, карма сәварсем. Пёри те тепри кāшкārашасчө. Малтан хуняма лārкама пусларө, унтан арām сұхārашма тытәнчө. Сәвар та устармасчө мана. Тарāхса кайрām та сётеле пёррех шаплаттартām.

Пусланчө вара атака.

– Ху сётел ту та кайран сәп! – сұхārать арām.

Хуняма кāшкārать:

– Аллусем кёсөтөсчө-и? Кайса сәп пёр-пёр юпана!

Тухрām. Мунчана кайрām. Пёррех кёрөслеттертём кāмакана. Ванмарө. Унтан тепре – ванмарө. Тарāхса кайнāскер хам мён тунине те астумастāп. Чышрām-чышрām та, кāмака чāl-пар саланчө. Алä савāнтах чукмар пек шысса кайрө.

Пирус төпө пөтиченех чөнмерөс туссем. Иккөшө те шухāшлā.

– Пулать иккен, – терө пёри.

– Пулать сав, – хаш! сывларө суранлани. – Халө мён тумалла? Пёрре кāмака сөнөрен купалама тивет, тепре алä ёслемест.

– Ан кулян-ха, юлташне сурāmёнчен шап! тутарчө арсын. – Эпө сана пулāшāп. Инкекре пёр-пёрне пулāшмалла.

– Савāн пек шанчāклā юлташ пурришөн эпө хавас.

Виçе арсыннāн – Виçе шухāш

Хупахра сāра ёснө чухне виçе арсын хāйсен мāшārөсем пирки ўпкелешсе каласнā: пёри сармāк, тепри вāтам сулсенче, виçсөмөшө туяпа сўрет.

Сāмах илет сармāкки:

– Мāшārланичченхи пурнāсчө снчен каласа пама ыйтсан арām яланах: «Хөр чухне пусра сил вёрнө – нимөн те астумастāп», – тет.

– Э-э, манән та савах, – каласāва хутшāннā иккөмөшө. – Хәрарām вāрттāнлāхөсене арсынсен пөлме юрамасть тет те – ёсө пөтнө.

– Фу, манән ват супнāран пушшех нимөн те вālтса пөлме сук, йālтах склероз сине йāвантарать, – хушса хурать ватти.

Н.СУЙМАНОВ

– Асатте, телевизор тепөр пүлөмре, ку – микро-хумлā кāмака.

– Дедушка, телевизор в другой комнате, это – микроволновка.

О. Гуцол ўкерчөкө

Этем чѳрѳлѳхрен ютшанса пымасть-и?

Юлашки таватѳ пин ѳул хушшинче ѳынсем нимѳнле ѳенѳ чѳрчуна та алла хѳнѳхтарманни паллѳ. Ун вырѳнне пин-пин тѳрлѳ ѳенѳ техника шуѳашласа кѳларнѳ, ѳѳр-ѳѳр технологи хута кайнѳ.

Каюра – ѳѳчен те сыхѳ чѳрчун

Каюра ытти чѳр чунсенчен нихѳшѳнчен те кайра пымасть. ѳав тери ѳаврѳнѳсуллѳ та вѳр-варскер пѳр каѳра ѳитмѳл ултѳ метра яхѳн ѳѳр хѳвѳлѳ чавма пултарать. Вѳсен куѳѳ начар курать пулин те сисѳмлѳхѳ вѳйлѳ аталаннѳ. ѳѳр айне ѳутѳ сѳрхѳнса кѳнине тѳрех асѳрхаѳѳѳ, хѳрушлѳхран пытанма та ѳлкѳресѳѳ.

Хырѳмлѳх чирѳ аптѳратас ѳук

Тинѳ ѳѳлтѳрѳн хырѳмлѳхне тѳпчеме нимѳнле аппарат та кирлѳ мар, вѳл хѳйѳн хырѳмлѳхне тепѳр май тавѳрса хума пултарать.

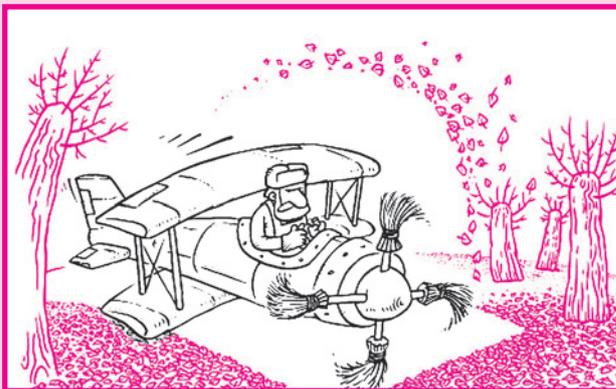
ѳывѳракан моржа ан вѳратѳр

Моржсем пѳр ѳинче каннѳ вѳхѳтра хыттѳн харлаттарса ѳывѳраѳѳѳ. ѳурѳѳр хѳвелѳпе нумайчен хѳртѳнсе выртма юратаканскерсем хѳйне чѳрмантарнине чѳтма пултараймаѳѳѳ, ѳийѳнчех тулхѳрса каяѳѳѳ.

Малти вѳрѳм шѳлѳсем моржа ѳѳткѳн чѳр чунсенчен, сунарѳѳсенчен хѳтѳленме, тинѳс тѳпне шѳтарма тата пѳртан ѳакланса шуса ѳѳреме пулѳшаѳѳѳ. Хѳшѳ-пѳрин шѳлѳ пѳр метра яхѳн ѳсме пултарать. ѳурѳѳр полюсне ѳитме тѳр килсен сыхланѳрах – моржсен ѳывѳхне ан пырѳр.

Шкул ѳулѳне ѳатла ѳѳресѳѳ

Ачасем ирех тѳрса шула кайма ѳркенеѳѳѳ. Шкул автобусѳ ял пуѳнех ѳитет пулсан – пушшех те. Чылай ѳѳршывра кунашкallinen пачах та курма ѳук. Китайри, Индонезири, Непалти тата Колумбири ачасен вара шула ѳитес тесен куллен темиѳе сехет утма тивет. Такѳр сукмакпа мар, чылай чухне ту хысакѳсем урлѳ, пѳрлѳх тѳрѳх е сулѳ-кимѳе ишме тивет. Тѳслѳхрен, Колумбири пѳр пѳчѳк хѳрача кашни кун шула вѳрен тѳрѳх ѳѳрет. Тѳпсѳр ѳырма урлѳ каѳмалли вѳрен тѳршшѳ 800 метр. Харсѳрскер урока яланах вѳхѳтра ѳлкѳрет.

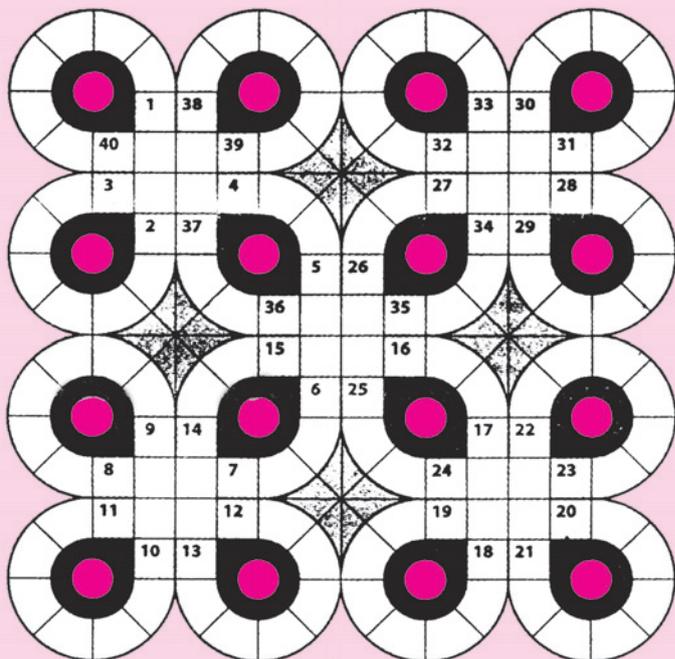
– ѳуркунне нѳйкѳшма тытѳнать ак:
«Тѳхѳнма нимѳн те ѳук!» Пире ухмах
вырѳннех хурать – сулла та, хѳлле те
пѳр тѳслѳ.

– А потом весной начнет ныть: «Мне нечего надеть!».
Это мы с тобой дуры – зимой и летом одним цветом.

Мѳнрен килет-ши?

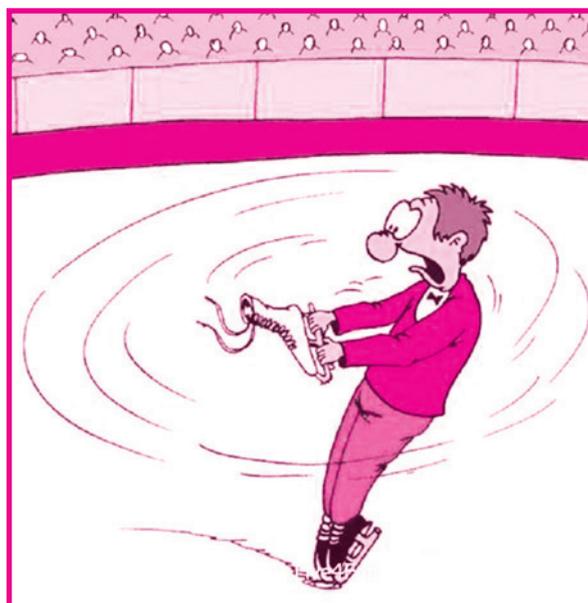
Статистика ѳапла ѳенетерет: вѳрѳѳ, революци, социаллѳ йывѳрлѳх тата обществѳра пулса иртекен ытти пѳтѳрмах вѳхѳтѳнче йѳкѳреш ачасем ытларах ѳуралаѳѳѳ.

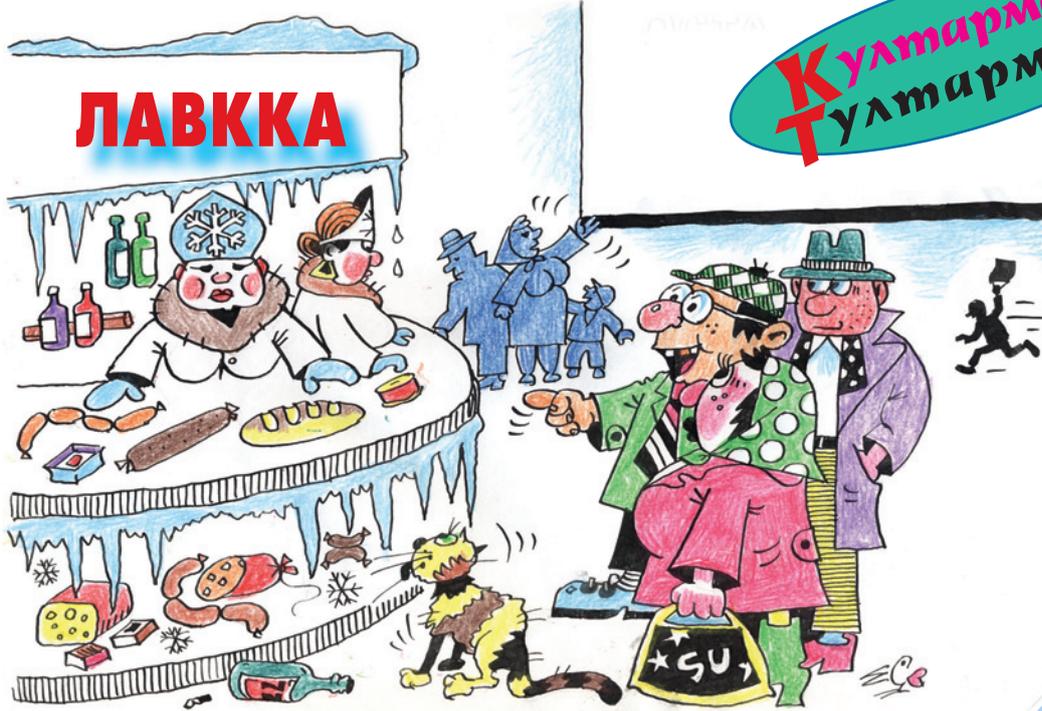

Николай КРАСНОВ
(Йӑпреҫ районӑ) хатӑрленӑ

1. Ҫӑнӑ хапха ҫине тӑлӑнсе пӑхакан выльӑх. 2. Газель, джейран, ... 3. Вӑшле йытӑ. 4. Велосипед пайӑ. 5. Унран аслӑ пулма хушман. 6. Хӑй шӑллӑ, анчах ҫыртмасть (туп.юмах). 7. ...патӑнче вырӑн ӑнсассӑн, тӑпеле ан ирт (каларӑш). 8. Вӑл меслетпе салтакра ҫӳреҫҫӑ. 9. Уй патши – юрлакан кайӑк. 10. Шкул хыҫҫӑн чылайӑшӑ унта танккаҫҫӑ. 11. Пулӑ тытмалли пысӑк сӑркке. 12. Вӑл ытлашши ҫисе тултарсан ерет. 13. «Хали-гали» юрӑ евӑрлӑ хими элеменчӑ. 14. Чечекпе канфетран уйӑраймастан. 15. Ҫав тӑсе савнисем темшӑн килӑштермеҫҫӑ. 16. ...лӑх ҫӑкӑр ыйтмасть, хӑй тӑрантарать (ват.сӑм). 17. Тӑлӑнтермӑш. 18. Услам ҫу тӑванӑ. 19. Раҫҫей тӑрӑхӑнчи юхан шыв. 20. Тинӑсри кӑпӑкран тухнӑ ӑш хыптармӑш. 21. Типсе пыракан тинӑс. 22. Мироскоп ӑсталанӑ натуралист. 23. Кӑтӑ черечӑ. 24. Куҫ ҫине тухакан мӑкӑрӑлчӑк. 25. Бурят халӑхӑн хресченӑ. 26. Лачакаран хӑраман ҫар техники. 27. Вӑрман хӑрри. 28. Тӑшмансен «сӑпса йӑви». 29. Хӑватлӑ пӑрчӑк. 30. Чӑнкӑ иномарка. 31. Товар пахалӑхӑ. 32. Ун витӑр ӑҫе кӑрсе тухаҫҫӑ. 33. Пӑрахут пусми. 34. Хулари «вӑрман». 35. Боксер шӑлӑсене хӑтӑлекенӑ. 36. Хаклӑ йышши чул. 37. Пушӑ ешчӑк. 38. Паха кӑмрӑк. 39. Трактор пайӑ. 40. Наркӑмӑшлӑ хурт-кӑпшанкӑ.

ЛАВКА

Културмә
Тултурмә Ш

- Хаксене чәнах та шәнтса лартнә.
- Цены на продукты действительно заморозили.

С. Мягков үкерчәкә.

Билеанчи
Ирибинчи К

С. Петрова үкерчәкә

- Телейләскерём!
Юрать-ха эпё
пёччен. Мана
сеҗ мар, пётём
кётёве җакланас
так мён курса
ларәттән-ши?

- Счастливая! Что было бы с тобой, если бы ты встретила не меня, а всю стаю.

Андрей М. Петров ©

- «Капкән» кайса ҫырăнас, кулаш темле эмелрен те сиплѐрех теҫсѐ.
- Говорят, что смех лучшее лекарство, подпишись-ка на «Капкан».

Г. ЯКОВЛЕВ ўкерчѐкѐ

Хисеплѐ вулукан!

Халăхăн юратнă журналне, «КАПКĂНА», 2015 ҫулăн 1-мѐш ҫурри валли
Раҫсѐй почтин кашни уйрăмѐнчех ҫырăнтараҫсѐ.

Ҫавăн пекех а́на «Чăвашпичет», «Советская Чувашия» киоскѐсенче, ре-
дакцире туянма тата ҫырăнма пулать.

6 уйăхлăх ҫырăнтару хакѐ:

почта уйрăмѐсенче – 185 тенкѐ те 4 пус,
«Чăвашпичет» киоскѐнче – 150 тенкѐ,
«Советская Чувашия» киоскѐнче – 126 тенкѐ,
Редакцире – 108 тенкѐ.

ИНДЕКСѐ – 24608